
[Home](#) / Erialapraktikal õppimine

Erialapraktikal õppimine

ERIALAPRAKTIKAL ÕPPIMINE: MÕJU ÜLIÕPILASE ERIALASELE ARENGULE

JANELL LOHVART

Erialapraktika on õppekava üks osa, mille eesmärgiks on luua eeldused õppija erialaste ja sotsiaalsete pädevuste ehk erialase arengu kujunemiseks. Artikkel kajastab uurimust erialapraktikal õppimise mõjust üliõpilase erialasele arengule, milleks uuriti praktika blogides üliõpilaste kogemusi erialapraktikal õppimise kohta. Uurimuse tulemusel selgub, et erialast arengut võib käsitleda kolme alajaotusena, milleks on oskuste ja teadmiste areng, üliõpilase teadlikus tööst ja üliõpilase isiksuslik areng. Erialapraktikal õppimise juures on oluline, et õppimine toimuks teadlikult ning et õppimissituatsioon oskaks ka üliõpilane tekitada ning analüüsida. Uurimuse tulemused aitavad üliõpilastel erialapraktikale minnes teadvustada, kuidas mõjutab erialapraktikal õppimine üliõpilast tema erialases arengus.

Võtmesõnad: erialapraktika, erialane areng, kogemusest õppimine, karjääri teadlikkus.

Sissejuhatus

Erialapraktikal õppimine ei ole kõrgharidusmaastikul uus nähtus (Arani, Alagamandan, & Tourani, H, 2004, 3) ning enamik õppeasutusi on oma õppekavadesse lisanud erialapraktika (Costley & Armsby, 2007, 21). Erialapraktika vajalikkuses kõrghariduse kvaliteedile enam ei kahelda ning nüüd on hakatud uurima rohkem selle mõjusid üliõpilasele ning tema arengule (Watson & Kampits, 2004, 2). Kõrghariduslikku õppeasutusse õppima minnes omandab üliõpilane oma esmased erialased teadmised ja oskused (Eesti kõrgharidussüsteemi kirjeldus, 2010), mille tulemusel hakkab üliõpilane arenema erialaselt. Igal erialal on õppekava, mis on õpingute alusdokument ning mille eesmärgiks on luua eeldused õppija erialaste ja sotsiaalsete pädevuste (Tallinna Ülikooli õppekava statuut, 2010) ehk erialase kompetentsuse kujunemiseks (Andragoogika õppekava). Erialapraktika tähendab üliõpilase ajutist tööl viibimist ning õppimist, tavaliselt väljaspool ülikooli, mis toimub õppimise ja hindamise raamistikus, kus üliõpilane võtab individuaalselt vastutuse õppida (The National Council for Work Experience, viidanud Aru, 2008, 5). Seega peab üliõpilane lähtuma erialapraktikal õppimisel individuaalsest vastutusest, mis omakorda eeldab oskust teha teadlikke otsuseid oma õppimise ja tulevase töö kohta. Käesolev artikkel on suunatud erialapraktikal õppimise mõjudele üliõpilase erialasele arengule mõttega, et erialapraktikal õppimine toimub üliõpilase isiklikul vastutusel, sest tegemist on tema enda õppimise ja arenguga.

C. Costley ja P. Armsby (2007) peavad oma uurimuses tähtsaks, et erialapraktikal õppimine ei tohi olla juhuslik, vaid peab olema teadlik, et omandada vajalikke oskusi ja teadmisi. Üliõpilased ei pruugi võtta vastutust ega olla enesejuhitud oma erialapraktikast õppimisel (Johnson, 2001, 367) ning seeläbi ei toimu ka teadlikku õppimist. Selleks, et üliõpilane teadvustaks, kuidas erialapraktikal õppimine mõjutab teda erialaselt ning milliseid ootusi saab erialapraktikale õppima minnes püstitada ning seeläbi erialapraktikal õppimise mõjusust suurendada, on oluline uurida üliõpilase kogemust erialapraktikal õppimise kohta. Sellest lähtuvalt on uurimistöö probleem sõnastatud küsimusena: kuidas mõjutab erialapraktikal õppimine üliõpilase erialast arengut üliõpilase kogemuses.

Selleks, et uurida erialapraktika mõju üliõpilase erialasele arengule, olen viinud läbi kvalitatiivse uurimuse. Uurimuse eesmärk on anda analüüsiv ülevaade erialapraktikast ja selle mõjust üliõpilase kogemuses Tallinna Ülikooli andragoogika õppekaval õppivate üliõpilaste erialasele arengule.

Erialapraktikal õppimine ja üliõpilase erialane areng

Eelnevalt erialapraktikal õppimise mõju uurimisele on vaja mõista, kuidas käsitletakse erialapraktikat, üliõpilase erialast arengut ning erialapraktikal õppimist. Erialapraktikat peetakse perioodiks, mille jooksul üliõpilane sidustab ülikoolis õpitud teooria ja mõistete kontseptsioonid

praktikasse (Smith & Moore, 2006, viidanud Allen, 2009, 648) ning arendab seeläbi üliõpilase professionaalseid oskuseid (Vickers, Harris, McCarthy, 2004). Erialapraktika koosneb kolme osapoole omavahelisest koostööst. Kolmeks osapooleks on üliõpilane, ülikool (teaduskond) ja praktika asutus (juhendaja) (Vickers jt, 2004). Seega on erialapraktika periood, kus rakendatakse erialaga seotud töökohal oma varasemaid teadmisi praktikasse ning luuakse uus teadmine. Erialapraktika toimub koostöös kolme osapoolega ning erialapraktikal õppimise tulemusel arenevad üliõpilase professionaalsed oskused ning paranevad väljavaated tööturule sisenemiseks.

Erialapraktikal õppimise kohta on oluline teada, et erialapraktikal õppimine on kogemuslik ehk situatiivne, mis stimuleerib üliõpilast analüüsima ja reflekteerima läbielatud kogemuste üle ning aitab kaasa uute arusaamade konstruksioonide loomisele. Erialapraktikal õppimine toimub läbi reflekteerimise ja analüüsi, milleks on vaja osata märgata ja teadvustada õppimise situatsiooni ning neid situatsioone endale ka ise luua. Erialapraktikal õppimist toetavad koolis omandatud teoreetilised teadmised, mille sidustamine praktikasse aitab üliõpilasel muuta oma seniseid arusaamasid ja luua uus teadmine. J. A. Raelin (2007, 507) väidab, et teooria üks peamine mõte on toetada erialapraktikat, kuid kui teooriat ei kasutata erialapraktikal läbi refleksiooni, siis kaotab teooria oma elulisuse. Varasemale teooriale kinnituse leidmine või uue teadmise avastamine motiveerib üliõpilast edasi õppima. Erialapraktikal võib ette tulla ka takistusi, mis ei võimalda üliõpilasel erialaselt areneda. Erialapraktikal õppimise takistusteks võivad olla mitte jõukohaste või erialaga mittevastavate ülesannete püstitamine, erialapraktika juhendaja mittesobivus või üliõpilase isiksuslikud iseärasused. Erialapraktikal õppimine on vajalik professionaalse arengu ja elukestva õppe soodustamiseks (Johnson, 2001).

Erialase arengu (*Professional development*) all mõistetakse indiviidi saavutust olla teadlik oma personaalsetest väärtustest ja eeldustest, mis on abiks professionaalseks arenemisel (Normore, 2004, viidanud Normore & Jean-Marie, 2010, 117). Erialane areng ei toimu ilma mõtlemise, planeerimise ja tähelepanu fookusseerimiseta (Normore, 2004, viidanud Normore & Jean-Marie, 2010, 117), vaid sisaldab ettevalmistust tööks, erialast õppimist ja personaalselt muutumist ehk professionaalseks kujunemist (Daresh, 1997; Gross, 2009; Normore, 2004, viidanud Normore & Jean-Marie, 2010, 116). Erialase arengu jaoks on oluline suhelda oma ala professionaalidega, et õppimine toimuks läbi interaktsiooni. Suhtlemine oma ala professionaalidega võimaldab koguda uusi ideid, inspiratsiooni, küsida kriitikat ja tagasisidet ning võimaldab saada moraalset tuge professionaalse arengu protsessis. (Normore & Jean-Marie, 2010, 115.) Üliõpilase erialane areng saab kulgeda professionaalsuse suunas siis, kui individ on teadlik endast, enda oskustest ning planeerib oma töid ja tegevusi. Üliõpilase professionaalne areng on tähtis, et oma personaalsete

väärtuste ja eeldustega aidata kaasa kogu erialase töö ja kogukonna arendamisele ja toetamisele. Suhtlemine oma ala professionaalidega võimaldab areneda professionaalselt.

Erialapraktikal õppimine avaldab üliõpilase erialasele arengule mõju. Lähtuvalt D.F. Beardi (2007) liigitusest on jagatud erialapraktikal õppimise mõjude avaldumine erialasele arengule kolmeks: üliõpilase oskuste ja teadmiste areng, üliõpilase teadlikkus oma karjääri võimalustest ja üliõpilase isiksuslik areng. Järgnevalt toon välja erialapraktikal õppimise mõjude avaldumise üliõpilase erialasele arengule.

Erialapraktikal õppimise tulemusel avaldub üliõpilases "teadmine kuidas" (*knowing-how*), need on oskused ja teadmised millegi ellu viimiseks ilma põhjalikult mõtlemata ja oma tegevusele erilist tähelepanu pööramata (Gold jt, 2007, 238). Üliõpilase oskuste ja teadmiste areng toimub erialapraktikal läbi koolis õpitud teooriate sidustamise praktiliste situatsioonidega. Teooriate tundmine annab läbi elatud situatsioonile sügavama arusaama oma tegevuse eeldusest ja mõttest. Erialapraktikal omandatud kogemused võimaldavad saada ülikoolis õpitud teadmistele kinnitust või lükata neid ümber. Läbi praktilise kogemuse õppides on inimene avastanud uue seose või lahendanud probleemsituatsiooni, mis aitab edasises elus paremini hakkama saada (Halaas, 2008, 128). Selle tulemusena loob üliõpilane uue teadmise, mis aitab erialasel tööl probleeme ja tegevusi tulevikus ette ennustada ja nendega paremini toime tulla.

Erialapraktikal õppimisel on mõju üliõpilase karjääri teadlikkusele. Karjääri areng on seotud üliõpilase eesmärkidega, millest lähtuvalt tehakse otsuseid tulevikuks. Edukas erialapraktikal õppimine aitab teha üliõpilasel otsuseid karjäärivalikute osas ja võimaldab omandada töötamise kogemuse. Erialapraktika töökeskkond, milleks on nii füüsiline kui sotsiaalne keskkond, mängib töötamises suurt rolli (Paul & Ananthuraman, 2004, viidanud Peterson, 2009, 455). Üliõpilasel on võimalus silmapaistva ja eduka erialapraktika läbimise korral jääda samasse organisatsiooni tööle. Kui üliõpilane tunneb, et organisatsioonis, kus ta on erialapraktikal, on võimalik planeerida karjääri, siis see motiveerib teda sinna tööle tagasi astuma (Peterson, 2004, 2007, viidanud Peterson, 2009, 455).

Erialapraktikal õppimine arendab üliõpilast isiksuslikult: tema üldist suhtlemisoskust, probleemsituatsioonide lahendamist ning erialase keele kasutust (Wood, 2009). Erialapraktikal õppimine võimaldab üliõpilasel puutuda kokku oma ala professionaalide. Sotsialisatsiooni käigus omandab üliõpilane vajalikud väärtused, reeglid ja arusaamad, kuidas erinevatesse inimestesse suhtuda ja kuidas nendega suhelda (Normore, 2010). Erialapraktikal õppimine suurendab enesetõhusust (Raelin, 2007). Enesetõhusus avaldub enesekindluses, mis omakorda on

mõjutatud saavutamise vajadusest ja eneseregulatsioonist. Enesetõhusus aitab püstitada eesmärgi ja teha otsuseid eesmärkide saavutamise nimel.

Vastavalt aktiivsele püstitatud eesmärgile võib tõdeda, et üliõpilase erialane areng sõltub iga üliõpilase enda vastutusest. Erialapraktikal õppimisel on oluline, et üliõpilane teeks teadlikke otsuseid oma tuleviku tarvis. Seega on oluline, et üliõpilane, kes on läinud ülikooli kindlat eriala õppima, omandaks seal vajalikud erialased pädevused ehk areneks erialaselt ning oskaks teha teadlikke otsuseid, et pärast ülikooli õpinguid siseneda tööturule. Teadlik ja eesmärgipärane erialapraktikal õppimine mõjutab üliõpilast nii oskuste ja teadmiste, karjääri teadlikkuse ja isiksuslikul tasandil. Seega avaldab erialapraktikal õppimine üliõpilase erialasele arengule mõju, arendades üliõpilase teadlikkust iseendast ning tema professionaalsust.

Meetod ja valim

Uurimistöö aines on erialapraktika mõju üliõpilase erialasele arengule. Käesoleva uurimuse kontekstist lähtuvalt on uurimisel üliõpilase kujunenud arusaamad erialapraktikal õppimisest ja sellest tulenevast arengust tema erialasele arengule. Mõistmaks erialapraktika mõju üliõpilase erialasele arengule üliõpilase kogemuses ja lähtudes empiirilise alusuurimuse käsitlest, lähtun uurimistöös empiiriliste andmete kogumisele kvalitatiivselt.

Läbiviidud uurimuse valimiks on Tallinna Ülikooli andragoogika õppekaval õppivate üliõpilaste praktikablogid. Kuna uurimus kajastab erialapraktikat kõrghariduse kontekstis, siis praktika blogid on valitud Tallinna Ülikooli Andragoogika erialal õppivate üliõpilaste seast. Praktikablogis analüüsivad üliõpilased erialapraktikal saadud kogemusi. Andragoogika eriala valik on põhjendatud sellega, et erialapraktikal õppimise toetamiseks on valitud blogipidamise meetod ning praktika blogi on kõikidele avalik, mis võimaldas andmeid takistusest koguda. Lisaks õpin Tallinna Ülikooli andragoogika erialal ning uurimistöö tulemustest on kasu erialapraktikal tulemusikumaks õppimiseks ja oskamaks erialapraktikale minnes valida õige asutus ning luua ise erialast arengut mõjutavaid õpituatsioone. Üliõpilastest koosneva valimi kriteeriumiteks on erialapraktika läbimine ja erialase igapäevase töökogemuse puudumine. Valimi suuruseks on kolm üliõpilast. Üliõpilaste praktika blogid on valitud kolme hilisema erialapraktika läbinud õppeaasta hulgast, milleks on 2008; 2009 ja 2010 tulemuste osasse märgitud vastavalt A; B ja C. Kõik valimis olevad üliõpilased on naissoost ning nende keskmine vanus on 25 eluaastat.

Andragoogika õppekava erialapraktika juhendis on refleksiivse õppimise jälgimiseks koostatud praktika blogi, kuhu tehakse vähemalt kord nädalas sissekanne. Blogi sissekanne sisaldab praktika jooksul täidetud ülesandeid, nende sisu kirjeldusi, analüüsi ning eneseanalüüsi

ehk üliõpilase kogemusi erialapraktikal. Lisaks koostatakse praktika blogi põhjal aruanne, mis sisaldab eneseanalüüsi: praktika blogist valitakse ja analüüsitakse ning põhjendatakse kõige õnnestunud ja ebaõnnestunud tegevused praktika jooksul ning analüüsitakse ennast praktilises tegevuses. Kolmandaks refleksiivseks ülesandeks erialapraktika kohta on essee kirjutamine, mis aitab seostada praktilist tegevust ja teoreetilisi õpinguid erialase teaduskirjanduse abil. (Andragoogika praktika, 2011.) Inimeste poolt koostatud dokumendid, milleks käesolevas artiklis on blogi sissekanded, on läbiviidud uurimusest mõjutamata ning nendest on võimalik koguda adekvaatset informatsiooni (Robson, 2007). Seega aitab praktika blogi analüüsimine uurida üliõpilase kogemust erialapraktikal ning erialapraktikast õppimise mõju üliõpilase erialasele arengule. Andmete töötlemiseks kasutati kvalitatiivset sisuanalüüsi (Ezzy, 2002, 83, viidanud Cohen jt, 2007, 476). Andmete analüüsil kasutati deduktiivset lähenemist, mis tähendab, et analüüsis liiguti üldiselt üksikule ning analüüsimisel lähtuti teoreetilistest seisukohtadest. Uurimisandmete liigendamisel lähtuti varasemalt teoreetilises osas koostatud tabelist, mida pärast andmete analüüsi täiendati.

Uurimuse usaldusväärsust kinnitab asjaolu, et praktika blogide väljavõtted on jäetud sellistena nagu nad on algselt kirja pandud. Kuna Andragoogika praktika blogi on avalik, siis lähtuvalt vajadusest võib iga huvitatu empiirilised andmed aastate kaupa üles otsida.

Tulemused

Andmete analüüsi tulemusi esitan järgmisel põhimõttel: üliõpilase oskuste ja arengu all teooria ja praktika sidustamist, probleemide lahendamise oskust ja erialaseid oskuseid; üliõpilase teadlikkus tööst ja karjäärist kajastub tööharjumuste kujunemises, tööturu mõistmises ja karjääriotsuste tegemises; üliõpilase isiksusliku arengu all käsitletakse suhtlemisoskuste arengut, õppimist kolleegidelt, enesekindluse ja eneseteadvuse kasvu.

Üliõpilase teadmiste ja oskuste arengu alla paigutasin teooria ja praktika sidustamine. Varasema teadmise allikana käsitlesid üliõpilased ülikoolis õpitud loenguid, kogemusi keerukate ülesannete tegemisel, õppejõude ja ka teaduslikke teooriaid ning otsiti juurde ka lisamaterjali.

Tulemustes selgus, et üliõpilane sidustab varasemalt ülikoolis õpitud teoreetilise teadmise praktikasse:

Seega saime juba asjaajamisega nii kaugele, et osade koolituste puhul saime alustada juba kursuste planeeritud eelarvekalkulatsioonide koostamisega ja sain veidi toetuda ja meenutada ka koolitusprojekti aines õpitut. (B)

Erialapraktikal on oluline enda pidev täiendamine, et vajalik töö saaks hästi tehtud.

Leian, et kursuse programmi koostamisel tuleb teha päris palju taustuuringut antud teemast, enne kui koolitajaga kokkusaada. ... Oma eeluuringu tegin varasemalt ära ning kindlasti tuli see kasuks .

(A)

Lugedes tagasiside kogumise kohta teoreetilist materjali sain palju teadmisi, millest lehtede koostamisel lähtuda. (C)

Tulemustes selgus, et üks üliõpilane kasutas oma praktika blogis koolis õpitud teadusliku teooria põhiseid väljendeid, milleks on näiteks „õpimotivatsioon“ ja “õpitud abitus“:

Kindlasti oli hea see, et antud koolitusel ei olnud nii formaalne ja ametlik piirangutega õhkkond, sest see oleks pärssinud nende õpimotivatsiooni ja tahet. (B)

Ning otseloomulikult ei taha ju iga väikest asja üle ka küsida, sest tekib tunne, nagu seda võiks ju teada ilma küsimatagi, ning see arendabki just omakorda seda oskust, et üritadki esialgu ise oma küsimusele vastust saada, mitte ei rakenda õpitud abitust. (B)

Erialapraktikal õppimine on vajalik erialaste praktiliste oskuste omandamiseks. Nii arvab ka A oma praktika blogis.

Praktika väärtuseks ongi see, et kõik küsimused, mis algavad sõnaga Kuidas, ei jää õhku püsima, vaid need saavad läbi ise läbitegemise, katsetamise ja proovimise vastuse ja just sellistest asjadest õpingi kõige rohkem. Ja need jäävad alati meelde väga olulistena. (A)

Empiirilisest andmetest selgus, et üliõpilane õppis erinevate koolitusega seotud dokumentide kirjutamist ja koostamist.

Sain ülevaate ning oskused sellest, kuidas taotleda koolitusluba ja mida selleks siis täpsemalt teha tuleb. (A)

C õppis erialapraktika käigus ka koolituskutsete kirjutamist ja tagasisidelehtede koostamist:

Lisaks õppisin oma juhendajalt, kuidas koostada sobilikku ja informatiivset kutset ning esimese praktikapäeva lõpetasin koolituskutsete saatmisega osalejatele.

Pean uute tagasisidelehtede tegemist ka ise oluliseks Kogemuseks.... Mõistan, et tagasiside kogumise väljatöötamine ja tagasiside kogumise protsess on väga olulisel kohal koolituste korraldamisel.

Uuritav B õppis dokumentide koostamisel konkreetsemat kirjutamist, erinevate inimestega suhtlemine arendab üliõpilases nii kirjalikku kui suulist eneseväljendusoskust:

Ma olen alati osanud tegelikult pikemalt paremini kirjutada kui lühidalt ja kuigi iga põhjendus võis olla maksiaalselt 1 lk, siis ei tundunud just sobilik ja asjakohane kirjutada pikalt ja lohisevalt, vaid just tabavalt ja konkreetsemalt, ja just seda kirjutamisoskust ma kindlasti ka endas läbi nende põhjenduste arendasingi. (B)

Kindlasti arendas potentsiaalsete lektoritega läbirääkimine ja koolitavates suhtlemine minus nii kirjalikku kui suulist eneseväljendusoskust. (B)

Erialapraktikal puututakse kokku erinevate tööülesannetega. Koolituse sissejuhatamises õppis C põhiteadmisi kõne pidamisest:

Esmaspäeval olin esimest korda elus koolituse sissejuhataja rollis. .... Räägi aeglasemalt, et kuulajad saaksid sinust paremini aru on see, mida panen järgmiseks korraks kõrva taha.

Tulemustes avaldus, et ühe üliõpilase jaoks on oluline, et teda usaldatakse. Järgnevas lõigus praktika blogist selgub, et usaldusväärsus praktikandi suhtes avaldub oskustes ja iseseisvuses.

Kuna Margitil oli see nädal väga kiire, siis pidin palju ka iseseisvalt süvenema ja nokkima, mis ongi hea just selleks, et saaksingi reaalselt selgeks, mida ja kuidas teha ja tunde, et mind usaldatakse. (A)

Järgnevalt toon välja tulemused, mis kajastavad karjääri teadlikuse arengut erialapraktikal. Alajaotustena selgus, et üliõpilasel tekivad tööharjumused, seeläbi mõistab ta paremini tööturгу ning teeb karjääri puudutavaid otsuseid.

Olen harjunud minema igal argipäeva hommikul praktikale, olen harjunud oma töökaaslastega, kellega on mõnus koos olla, vestelda ja töötada. (C)

Erialapraktikal õppimise käigus hakkab üliõpilane mõistma tööturгу ja sellest tulenevalt organisatsiooni ja seda mõjutavaid tegevusi. Näiteks mõistab üliõpilane, milliseid koolitusi pakuti

majanduskriisi aastatel.

Tänu praegusele majandusolukorrale on näiteks läbi viidud mitmeid tööotsingukoolitusi, mis pealtnäha kindlasti mõne naerma ajab, aga tegelikult kui ma isegi teemasse rohkem süvenesin, siis hakkasin juba täitsa hästi aru saama, et mõnele inimesele, kes näiteks erinevatel põhjustel on tööst eemal olnud või näiteks inimesed, kes kas siis olukorra sunni tõttu peavad või ise tahavad tööd vahetada, siis selline koolitus aitab kindlasti nn õigele rajale ja teeb selle protsessi palju nn valutumaks ja meeldivamaks. (B)

Erialapraktikal õppimine võimaldab lahendada ülesandeid, mis aitavad kaasa üliõpilase karjääriotsuste tegemisele. Tulemustest selgus, et üliõpilane võttis vastu projektipõhise töö teades, et sellist kogemust läheb tal tulevikus tarvis.

Renate pakkus mulle ülevaatamiseks ja korrigeerimiseks ka ühte huvialategevuse projekti, mis küll otseselt ei ole seotud koolitamisega, kuid olin rõõmuga pakkumisega nõus, sest vähemalt Osilias ja ka teistes vabahariduslikku ja tööalast koolitust organiseerivates asutustes on väga palju projektitööd. Ja olen üsna kindel selles, et ka mina oma tulevases elus ja töös hakkan projektide kirjutamisega ja juhtimisega kokku puutama. (B)

Tulemuste analüüsil selgus, et isiksusliku arengu all võib käsitleda suhtlemisoskuste arendamist, väärtuste kujunemist, iseseisvuse arenemist, enesejuhitavuse arenemist ja eneseteadvuse kasvu. Lisaks sellele on oluline välja tuua, et erialapraktikal õppimine arendab üliõpilase enesekindlust.

Praktika blogidest selgus, et läbirääkimisi peetakse näiteks koolitust tellivate organisatsioonidega. Seega arendab läbirääkimiste pidamine üliõpilase oskust läbirääkimisi pidada.

Sa pead mõistma asutuse vajadusi, nendega läbirääkimisi pidama ning pakkuma omapoolseid lahendusi. (A)

Erialapraktikal puututakse kokku erinevate inimestega, kelleks on näiteks praktikajuhendaja ja kolleegid. Nendelt õpib üliõpilane erinevaid väärtusi, milleks järgnevalt on näiteks enese pidev täiendamine ehk laiemalt elukestev õpe.

Mulle meeldib, et minu juhendaja lähtub mõttest, et õppimine ei lõppe ülikooliga ja selleks, et õpitud erialal hästi hakkama saada on vaja end pidevalt täiendada. Seda olen ma oma juhendaja juures märganud ja tahan edaspidi ka ise sellest mõttest lähtuda. (C)

Erialapraktikal õppimine ja sealne toimetulek muudab üliõpilase enesekindlamaks. Enesekindlus erinevate ülesannete tegemisel kasvab aja möödudes juba erialapraktika ajal.

Esimese üksioleku ja selle vahele on jäänud veel üks üksi toimetamine, nii et see ei olnud enam üldse probleemgi ja mu lauda ei katnud enam erkroosad märkmekleepsud igasuguste asjade kohta, mida võin ära unustada, sest need olid mul juba selged ja teadsin, kust kuidas ja mida vaja.

(B)

Ma olen praktikal olles muutunud julgemaks ja õppinud erialaseid ülesandeid, kuid ma olen kindlasti õppinud paremini suhtlema. (C)

Tulemustes selgus, et erialapraktikal õppimine aitab enda kohta uut avastada. Seega areneb üliõpilases eneseteadlikkus.

Kokkuvõtteks võin oma praktika kohta öelda, et sain endale määratud ülesannetega hakkama ning läbi praktika õppisin ma väga palju uut enda kohta. (A)

Praktika blogides selgus, et enamjaolt puutuvad üliõpilased erialapraktikal kokku oma praktika juhendajaga. Seega võib väita, et praktika juhendajal on oluline roll erialapraktikal õppimise toimimisele ning praktika juhendaja avaldab üliõpilasele suurt mõju.

Pean praktika jooksul väga oluliseks, et sain tekkivaid küsimusi arutada oma juhendajaga, just see aitas kaasa praktika edukale kulgemisele. (C)

Arutelu

Üliõpilased kirjutasid oma erialapraktika kogemustest praktikablogides. Uuringu käigus selgus, et üliõpilased õpivad erialapraktikalt ning seeläbi arenevad nad erialaselt, kuid analüüsi tulemusel võib väita, et on veel aspekte, mida üliõpilased blogides ei kajastanud.

Tulemuste alusel selgus, et ülesannete lahendamine iseseisvalt arendab üliõpilases erialaseid oskusi ning muudab ta oma töös enesekindlamaks. Lisaks on üliõpilase jaoks oluline, et töö tegemise tulemusena areneks üliõpilase iseseisvus, mille tulemusel näeb ka üliõpilane end usaldusväärse töötajana. Sellest lähtuvalt võib väita, et erialapraktika arendab üliõpilases iseseisvust (Pelletier, Anderson, Cheever, Hawkins, Ryals, 1993; Raelin, 2007; Peterson, 2009), mida on artiklist lähtuvalt oluline mõista. Iseseisvuse areng muudab üliõpilast enesekindlamaks ja

Julgemaks nii oma otsustes kui tegevustes. Julgus ja enesekindlus on üliõpilase erialasele arengule olulised, et püstitada eesmärged ning neid ka saavutada.

Erialapraktikal õppimine on vajalik erialaste praktiliste oskuste omandamiseks. Nendeks oskusteks on koolituse alustamine ja lõpetamine, koolitusega seotud erinevate dokumentide kirjutamine ja koostamine, milleks on näiteks tagasisidelehed, koolitusloa taotlus, koolitusprogrammi koostamine ning koolituste reklaamimine. Koolitusega seotud dokumentide koostamine arendab üliõpilase eneseväljendusoskust. Eneseväljendusoskus on oluline nii suulisel kui kirjalikul tasandil. Kui üliõpilane arendab end suuliselt erinevate läbirääkimiste, tagasisidestamise ja üldise suhtlemisega, siis erinevate kuulutuste ja dokumentide koostamisega areneb ka üliõpilase kirjalik eneseväljendusoskus.

Üliõpilane, toetudes oma varasemale teoreetilisele teadmisele, saab erialapraktikal kasutada ka erialaseid väljendeid. Kui uurimistöö teoreetilises osas selgus, et erialase keele arenemine toimub läbi suhtlemise (Wood, 2009), siis empiirikast võib välja lugeda, et üliõpilane arendab oma erialase keele kasutust ka teooriate ja praktika sidustamisega, kasutades nähtuste selgitamiseks koolis õpitud teooriatepõhiseid väljendeid.

Tulemustest selgus, et erialapraktikal toimub teooria ja praktika sidustamine ja oluline on see, et teooria toetab üliõpilase hakkama saamist erialapraktikal. Lisaks sellele, et varasem teoreetiline teadmine pärineb ülikooli õppejõududelt ja õpitud teooriatest (Allen, 2009), käidi raamatukogudes lisamaterjali otsimas ka erialapraktikal õppimise jooksul. Iseseisev ja vajaduspõhine õppimine on enesejuhitud õppimine, mida erialapraktika arendab. Analüüsi tulemustes selgub, et lisamaterjalide otsimine aitab kaasa töö tegemisele, seega arendab erialapraktika ka üliõpilase enesejuhitavust töötamises. Võib väita, et ülikoolis õpitav teoreetiline teadmine ei ole piisav, et saada hakkama igapäevase töö tingimustes ning sellest lähtuvalt peab pidevalt teoreetilisi teadmisi juurde uurima. Pidev uue teoreetilise lisamaterjali otsimine aitab kaasa enesejuhitavuse arenemisele.

Praktika blogisid analüüsides selgus, et kõige enam suhtleb, ehk küsib nõu ja kuulab, üliõpilane oma erialapraktika juhendajaga. Sellest tulenevalt võib väita, et kõige suuremat mõju avaldab üliõpilasele tema erialapraktika juhendaja. Lisaks sellele, et suhtlemine oma ala professionaalidega motiveerib üliõpilast tegelema oma valitud valdkonnaga edaspidi, on oluline, et erialapraktika juhendaja oskaks ja tahaks praktikandiga tegeleda. Sellest lähtuvalt on oluline mõista erialapraktika juhendaja rolli olulisust üliõpilase õppimisele ja arengule.

Erialapraktikal arenevad interaktsiooni teel väärtused ja arusaamad (Gold jt, 2007), mida üliõpilane peaks erialaselt omama. Empiirikast selgus, et suhtlemine oma juhendaja ja kolleegidega

kujundab väärtusi, milleks on näiteks elukestva õppe ja koostöö väärtustamine. Need on väärtused, mis on vajalikud edaspidiseks tööks ja täiskasvanuhariduse valdkonna arendamiseks.

Uurimuse teoreetilises osas selgus, et erialapraktikal õppimine võimaldab teha otsusteid edasise karjääri suhtes (Pelletier jt, 1993; Raelin, 2007). Kuigi praktikablogist ei selgunud, mida üks või teine uuritav erialapraktika põhjal seoses karjääriga otsustama hakkab, siis uuritava B tsitaadi põhjal võib järeldada, et tulevikutöö peale siiski mõeldakse. Kuna koolitused ja nende korraldamine on enamjaolt projektipõhine, siis on üliõpilase jaoks oluline õppida, kuidas projektipõhine koolitustegevus toimub, sest suure tõenäosusega puutuvad kõik erialasele tööle läinud andragoogid projektide koostamisega kokku. Lisaks on oluline, et üliõpilane oskaks teha teadlikke otsuseid erinevate tööde vastuvõtmisel. Uuritav B võttis vastu ülesande, mis ei olnud küll otseselt tema erialaga seotud, kuid mis võimaldab tulevikus oma tööd paremini teha.

Eelnevast lähtuvalt peaks erialapraktika juhendaja pöörama võimalusel tähelepanu üliõpilase karjäärile ning muutma ta teadlikumaks oma võimalustest tööturul. Andragoogika õppekava eesmärkides peetakse oluliseks üliõpilase kompetentsuse kujunemiseks, mis võimaldab minna pärast tööle täiskasvanukoolituse korraldaja, koolituskonsultandi, õppe- ja koolitusspetsialisti, koolitusprojekti juhi või -assistendina avaliku-, era- ja kolmanda sektori organisatsioonides (Andragoogika õppekava). Läbi teadliku analüüsi oma tulevikutegevustest ja väljavaadetest praktika blogis saab üliõpilane parema pildi oma karjäärist.

Kokkuvõte

Uurimistöö tulemusena selgub positiivne kinnitus erialapraktikal õppimise mõjust üliõpilase erialasele arengule. Erialapraktikal õppimine toimub teadlikult analüüsides ja reflekteerides. Erialapraktikal õppimise mõju üliõpilase erialasele arengule on individuaalne ning seepärast on igal üliõpilasel vaja teadvustada oma võimeid ja oskusi ning neid ka arendada. Kui üliõpilane võtab vastutuse erialapraktikal iseseisvalt õppida, avaldub professionaalne mõju üliõpilase erialasele arengule. Seega arendab erialapraktikal õppimine üliõpilast professionaalselt. Erialapraktikal õppimine mõjutab üliõpilast teadmiste ja oskuste, karjääri teadlikkuse ja isiksuslikul tasandil.

Erialapraktikal õppimine saab toimuda siis kui õppimine on teadlik. Erialapraktikal õppimine toimub läbi reflekteerimise ja analüüsi, milleks on vaja osata märgata ja teadvustada õppimise situatsiooni ning neid situatsioone endale ka ise luua. Erialapraktikal õppimisel on mõju areneda erialaselt professionaalseks ning elukestvaks õppijaks.

Minu arvates on töös käsitletud erialapraktika mõju erialasele arengule vaja teadvustada kõigil üliõpilastel, kes on otsustanud minna erialapraktikale. Käesoleva töö tulemused aitavad üliõpilasel seada ootusi erialapraktikal õppimisele ning teadvustada, mis on erialapraktika, kuidas sellest õpitakse ning kuidas mõjutab erialapraktikal õppimine üliõpilast erialaselt. Lisaväärtusena on töö tulemused kasulikud ka praktikajuhendajale ülikoolis ja praktikaasutuses, et üliõpilase õppimine oleks juhendamise abiga veelgi tulemuslikum.

Uurimuse tulemustest lähtuvalt võib teha järgmised võimalikud ettepanekud ja tegevussuunad. Esiteks on oluline, et erialapraktika korraldaja selgitaks üliõpilasele enne erialapraktikale minekut, et erialapraktikal õppimine on üliõpilase personaalne protsess, erialapraktikal õppimine on teadlik ning sõltub üliõpilase enda vastutusest. Tähelepanu peaks pöörama ka üliõpilase teadlikule valikule erialapraktika asutuse osas, mille tulemusena tehakse oluline otsus karjääriks ja tulevikuks. Veel peaks praktikant enne erialapraktikale minekut tutvuma erialapraktikal õppimise mõjuga üliõpilase erialasele arengule, et üliõpilane oskaks erialapraktikalt omandada nii palju ja kvaliteetseid teadmisi kui võimalik ehk oskaks teadlikult õppida.

Edasised uuringud erialapraktika mõjust erialasele arengule on vajalikud võrdlevast aspektist, et luua parem alus teadlikule erialapraktikal õppimisele. See tähendab vajadust samalaadsete uuringute järele teiste õppekavade kontekstis, et kõikidel õppekavadel viidaks läbi teadlik ja mõjus erialapraktika.

Allikad

Allen, J. M. (2009). Valuing practice over theory: How beginning teachers re-orient their practice in the transition from the university to the workplace. [Electronic version]. *Teaching and Teacher Education*, 25(5), 647-654.

Mohammad Reza Sarkar Arani with J. Alagamandan & H. Tourani (2004). Work-Based Learning: A Practical Approach for Learning to Work and Working to Learn-A Case Study on Decision-Makers' Professional Development in Iran, In: *Challenges in Teaching & Learning in Higher Education*, Eds. Victor M. S. Gil; Isabel Alarcao & Hans Hooghoff, Portugal: Portugal University Press, 131-146.

Aru, M. (2010). *Kuidas praktikast õppida?* Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus. [2011, aprill 17]
http://primus.archimedes.ee/sites/default/files/praktikavihik30032010_0.pdf

Beard, D.F. (2007) Assessment of Internship Experiences and Accounting Core competencies. [Electronic version]. *Accounting Education: an international journal*, 16, 207–220.

Cohen, L., Manion, L., Morrison, K. (2007). *Research Methods in Education*. (6th ed.). New York: Routledge.

Costley, C., & Armsby, P. (2007). Work-Based Learning Assessed as a Field or a Mode of Study. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 32(1), 21-33. London: Routledge.

Eesti kõrgharidussüsteemi kirjeldus (2010). [2011, mai 25].

<http://www.hm.ee/index.php?046465>

Gold, J., Thorpe, R., Woodall, J., Sadler-Smith, E. (2007). Continuing Professional Development in the Legal Profession: A Practice-based Learning Perspective. *Management Learning*, 38, 235-250. London: Sage Publications.

Halaas, S.-A., Wormnæs, L., Wormnæs, S. (2008). Constructing knowledge about inclusive classrooms through DVD-based learning: bridging theory and practice. *Advances in Learning and Behavioral Disabilities*, 21. 125–149.

Johnson, D. (2001). The Opportunities, Benefits and Barriers to the Introduction of Work-based Learning in Higher Education. [Electronic version]. *Innovations in Education and Teaching International*, 38(4), 364-368.

Normore A. H., Jean-Marie G. (2010) Global Perspectives on Educational Leadership Reform: Development and preparation of leaders of learning and learners on leadership. *Advances in Educational Administration*, 11, 105–121.

Pelletier, G., Anderson, T., Cheever, J., Hawkins, J., Ryals, C. (1993). Idaho adult career development program model: A comprehensive guide to assist institutions, in meeting the personal, educational, occupational, and career planning aspirations of adults. *Idaho State Occupational Information Coordinating Committee, Boise*.

Peterson, S. (2009). Career Decision-Making Self-Efficacy, Integration, and the Likelihood of Managerial Retention in Governmental Agencies. *Human Resource Development Quarterly*, 20(4), 451-475. [2011, mai, 13]

<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/hrdq.20024/pdf>

Raelin, J. A. (2007). Toward an Epistemology of Practice. [Electronic version]. *Academy of Management Learning & Education*. 6, 495–519.

<http://journals.aomonline.org/amle/v6n4.html>

Robson, C. (2007). *How to do a research project: A guide for undergraduate students*. London: Blackwell Publishing.

Tallinna Ülikooli andragoogika bakalaureuseõppe õppekava. (2003). [2010, november 8]
<http://www.tlu.ee/?LangID=1&CatID=2247>

Tallinna Ülikooli õppekava statuut. (2010) [2011, mai, 25]
<https://www.tlupress.com/files/arts/2168/Oppek8eb48a7206f958f116566c9c6ab3fc40.pdf>

Vickers, M., Harris, C., McCarthy, F. (2004). University – Community Engagement: Exploring Service- learning options within the Practicum. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 32, 129-141. Australia: Carfax Publishing

Wood, D. (2009). Preparing ESP Learners for workplace placement. *ELT Journal*, 63, 323-331. Oxford: Oxford University Press

ARTIKLID 2011

ARTIKLID 2012

ARTIKLID 2013

ARTIKLID 2014

ARTIKLID 2015

ARTIKLID 2016

ARTIKLID 2017

ARTIKLID 2018

ARTIKLID 2019

ARTIKLID 2020

ARTIKLID 2021

ARTIKLID 2022

ARTIKLID 2023

Otsi

Privaatsusreeglid

© 2025 Tallinna Ülikool | Haridusteaduste instituut | Andragoogika | CC BY-NC-ND 4.0